

*Ind i fællesskabet.
En samtidssteologi om gudsriget
og det evige liv*

anmeldt af stud.theol. Jonas Jochumsen

Niels Henrik Gregersen
Eksistensen, 2021
448 sider
kr. 299,95

Med *Ind i fællesskabet* nyformulerer samtidssteologien og professor i teologi N.H. Gregersen sine mest gennemgående teologiske ansatser og ledetråde fra forfatterskabet. Bogen er en længe ventet udgivelse, hvis indhold trækker på forfatterens teologiske virke siden 2012. I den forstand har bogen været ”mange år undervejs” – først som følge af coronakrisens globale pausering af hverdagens hast har bogen, til gavn for os andre, kunnet materialisere sig efter forfatterens ønske (s. 419–424).

Bogens 20 kapitler kredser på forskellig vis om én og samme grundtese: Hvis gudsriget findes, må det allerede være begyndt. Hvis det evige liv, som det kristne håb retter sig mod i troen på gudsrigets komme, rent faktisk indtræffer efter døden, må det også være indtruffet før døden. Det evige liv må være et enten-eller i dennesidigheden, for ”man kan ikke tale om et liv efter døden uden at tale om livet før døden” (s. 7).

Denne grundtese udfolder Gregersen ud fra både religiøse og ikke-religiøse

forestillinger om menneskeligt *fællesskab*. Det evige liv er ikke et socialt fællesskab, som mennesket først kan blive en del af efter døden, men er derimod et fællesskab, som mennesket altid allerede *er inde i*, også før forkyndelsen af evangeliet lyder. Det evige livs fællesskab eksisterer altid allerede mennesker og Gud imellem. Det evige liv viser sig i det levede livs pulserende relationer og resonanserfaringer. Gudsriget kommer mennesket i møde, før mennesket begynder at mene noget om det (s. 21). Troen er i den forstand noget sekundært, for ”troen forholder sig altid til noget før troen” (s. 8).

Grundtesen udlægges først i form af en metodisk refleksion i bogens første del (kap. 1–7). Dernæst udlægges den med afsæt i en teologisk og eksegetisk sproglære i bogens anden del (kap. 8–20), idet Gregersen her kommer nærmere ind på den kristne traditions tre bærende symboler: det evige liv, opstandelsen og gudsriget. Lig sin bog fra 2015, *Den generøse ortodoksi*, lader Gregersen hermed bogens kardinalpunkt være spørgsmålet om menneskets og naturens *kontinuitet* og *diskontinuitet* i kristen troslære, og hvorvidt en frelsesuniversalisme kan vinde genklang hos mennesket anno 2021.

Betegnelsen ”samtidssteologi” dækker over, at tilværelsen ikke er noget, som kun kan tolkes ud fra Bibelen. Dette standpunkt er bogens bærende

element. Som hellig tekst har Bibelen ikke monopol på at tyde tilværelsen. Tilværelsen er ”selv en tekst, som skal lyttes til” (s. 91). Kristen teologi bliver da kun *generøs*, hvis den forstår sig på andre kulturer, der, ligesom den selv, forsøger at fortolke livets tekst. Teologien må være polyfon. Ellers står den og falder ved sig selv.

Hvad teologiske såvel som ikke-teologiske inspirationskilder derfor angår, spænder Gregersen bredt. Og dette er bogens styrke. Litteratur, teologi, fænomenologi og videnskab går i samtale med hinanden. Som systematisk teolog abonnerer Gregersen ikke på åbenbaringsteologiens *apofatiske* tale om Gud. At sige, hvad Gud ikke er, og dermed tie om Guds væsen, kan ikke være teologiens begyndelsessted. Vi *må*, eller: er nødt til at kunne tale *katafatisk* om Gud, det vil sige udtale os om Gud ud fra – eller *langs med* – de erfaringer, som stempler ind i vor bevidsthed (s. 378–380). Går vi ud fra troens generøsitet og umiddelbarhed, kan menneskets sprog ikke siges at være begrænset og utilstrækkeligt, når opgaven er at tale om Gud, men derimod være begyndelsesstedet. Gregersen er derfor ikke bleg for at forbinde teologisk tale om Gud med livsdefinerende fænomener såsom nærdødsoplevelser, sorg, smerte og glæde. Teologiske navne, der er centrale for Gregersens samtidsteologiske arbejde, tæller særligt Gregor af Nyssa,

M. Luther, Fr. Schleiermacher, P. Tillich, K.E. Løgstrup og J. Moltmann. Af ikke-teologiske fagfolk gælder resonanstænkeren Hartmut Rosa og musikeren Peter Bastian som de vigtigste stemmer i Gregersens polyfone udlægning af kristendommens mest centrale lærestykker. Sidstnævntes værk fra 1987, *Ind i musikken*, er ikke kun definerende for titlen på Gregersens bog, men tillige også for det sprog, gennem hvilket Gregersen forsøger at reformulere teologiens forhold til det evige liv.

Ind i fellesskabet er et scoop i den forstand, at læseren, der er let teologisk øvet, får udvidet sin personlige og faglige horisont lige så meget som læseren, der er teologisk trænet. Gregersens malende sprog og personlige sigte går i vellykket samklang med hans samtidsteologiske fortolkning af kristendommens tale om gudsriget. ■

Møder med Gud

anmeldt af ekstern lektor ved Afdeling for
Bibelsk Eksegesis Martin Friis

Jesper Tang Nielsen
Bibelselskabets Forlag 2021
142 sider
120 kr.

Gud kommer mennesker i møde på mange forskellige måder i det bibelske materiale. Dette er, hvad Tang Nielsen har sat sig for at belyse i